

Rekreace

je krásné slovo, protože se vztahuje k nádhernému času. Doufám, že jste, milí čtenáři, během léta takový čas aspoň chvíli mohli prožívat. Patří k údobí života, kdy končí práce, zaběhané všední zvyky a povinnosti, a začíná volno, svoboda.

Už třicet let si zvykáme ve společenském prostoru – potom, co jsme nabyli svobody od minulého režimu, který svobodu bral – že svoboda, volný prostor, velké možnosti přinášejí také neobvyklé potíže. Volno se má totiž naplňovat obsahem, a to občas dře.

Jak se vám vydařilo vaše léto, rekreace; jak se vám podařilo vyplnit vaše vzácné volno v osobním životě? Já se vždy při letní dovolené opájím nádhrou, bohatstvím, blahobytem, komfortem, pohodlím a vším, co naše Evropa plně poskytuje, a nemohu se toho nabažit. Vždycky mě ovšem bleskne hlavou, zvláště při návštěvě přeplněných obchodních domů, zdali té vši „náplně“ není až moc. A hned tu zneklidňující myšlenku zaháním a napomínám se. Není to nějaká křesťanská nemoc, že se neumíme po-radovat na tisíc procent, ale hned se ozve nějaká brzda, která alespoň kousek každého štěstí hned zakalí? Copak musí každá krása tvoření života, jeho plnění, cinknout okamžitě trochou znepokojení?

Slovo rekreace v sobě skrývá význam tvoření a stvoření; ozývá se z něj odkaz na toho největšího Creatora, kterému všechnu tu pře/nádhru světa a stvoření připisuji. Vždycky i v cizině si najdu místo, kde Stvořiteli poděkovat, byť z cizích bohoslužeb třeba rozumím pramálo. A letos jsem si říkal, že vlastně každá neděle, každé bohoslužby jsou takovou hodinovou rekreací. Hodina volného času se plní obsahem, jehož osnovu tvoří evangelium, tedy česky dobrá zpráva, a v písničkách, modlitbách, čtení z Bible, v kázáních i svátostech setkávám se s Creatorem. No, není to krása? Je, jenže i z té nejlepší Boží zprávy nám občas do našeho opojení z Boží lásky a přítomnosti cinkne znepokojení. Evangelium umí být občas velmi naléhavé, konstruktivně znepokojivé, tvořivě radikální. Copak ani v tom kostele nemůže mít člověk aspoň hodinu klidu?

Obsah

Rekreace.....	1	Libiš.....	9
Nová agenda ČCE. Večere Páně.....	2	Seriál o hospodaření sboru – část třetí – energie	11
SCHEA.....	5	Za dobrodružstvím do Banátu.....	13
Dejvičtí na sborové dovolené	7	Oznámení.....	15
		Kalendář na září 2019.....	16

Čas našich letních rekreací jsme mohli tvořit podle našich představ, bylo jsme stvořiteli náplně času. Koncem srpna ovšem doba tvoření nekončí. Naopak – zdá se, že nás čeká ve společnosti po třiceti letech velké znovu-tvoření obsahu svobody a demokracie. Někdo se vrací do své práce, někdo nastupuje do nové. Tak i tak od nás šéfové očekávají naše tvoření ze znovu obnovených sil. Také doma v rodinách se má všechno vrátit to zajetých kolejí, které ovšem nebudou stejné jako před prázdninami; děti povyroستly, změnily školu atd... Všude budeme znovu tvořit. A docela právem očekáváme, že to často nebude vůbec žádná selanka, jen pokoj a klid.

Preji nám vše dobrý školní rok, sezonu, do které vstupujeme i v našem sboru, v naší velké rodině bratří a sester. I zde budeme muset tvořit, stávat se tvůrci a „plniči“ prostoru. Ať se nám to všem daří. Nenechme si ujít ty nejkrásnější rekreace, které máme k dispozici každou neděli (i last minute ☐ ☐ I když nás občas evangelium znepokojí, přece jen ta hodinka „tvoření“ se Stvořitelem je velkým štěstím a privilegiem. A když i na nich pokoj střídá znepokojení, ať je ono inspirací k nějakému našemu dalšímu tvůrčímu činu.

Pavel Ruml

Nová agenda ČCE. Večeře Páně.

Staršovstvo prakticky celou první polovinu letošního roku probíralo návrh nové Agendy naší církve, který byl předložen synodu v roce 2018 a o jehož přijetí by měl, po prodiskutování ve sborech a v seniorátech, rozhodnout synod v příštím roce. S tím se svezla i otázka účasti dětí při Večeři Páně, které se nová Agenda také dotýká.

Na vysvětlenou, co to Agenda je. Zjednodušeně řečeno, Agenda podává vzory bohoslužebných pořádků (bohoslužebné formuláře) pro různé typy shromáždění. Sleduje přitom dva cíle: (i) shrnout žitou praxi ve sborech, a (ii) doporučit pokud možno jednotící uspořádání bohoslužeb v celé církvi. Definitivní slovo v jednotlivých sborech ovšem mají staršovstva a kazatelé, kteří dosud mnohdy kombinují prvky jednotlivých formulářů. Odpovídá to často vychvalované jednotě v různosti. Myslím, že i proto nová agenda zredukovala počet formulářů. Agenda sice nemá váhu církevního zřízení nebo řádů, jde jen o doporučení, ale je třeba ji brát vážně a pokud možno jí přizpůsobit zavedené způsoby v jednotlivých sborech. Z celého pořadu bohoslužeb se zaměříme na doporučení, která se týkají večeře Páně a zvyklostí v našem sboru.

Vyznání vin a vyznání víry. Určitě jsme si všichni všimli, že br. farář od května zkouší zařadit vyznání hned za vstupní modlitbu. Podobně se děje i v dalších

sborech. Je to v duchu nové Agendy, jež vyznání jasně odděluje od přípravy k VP a přesouvá je do úvodní části bohoslužeb. (Ona to doporučuje – byť bez valného dopadu – již stará Agenda z roku 1983.)

Oddělením vyznání od ústřední části VP se navazuje na starokřesťanskou tradici, na katolické oddělení dvou svátostí – zpovědi a přijímání – a na praxi v našich reformovaných sborech (minimálně některých) v polovině 19. století. Po pravdě řečeno, zaběhnuté propojení vyznání a VP v ČCE je ve světě ojedinělé, dokonce švýcarská reformovaná agenda upozorňuje, že pokládat vyznání hříchů za klíč k večeři Páně a za povinný požadavek před vysluhováním je chybné.

Zatím jsme nepřistoupili na doporučení, aby se vyznání stalo součástí každých bohoslužeb, nejen těch, při kterých je vysluhována VP. Na staršovstvu zazněly obavy, aby pravidelným opakováním vyznání se toto nestalo jen odříkávanou formulí. Na druhé straně modlitba Páně je pravidelnou součástí našeho života a nemyslím, že by tím zevšedněla. Proč tedy do úvodní části bohoslužeb nezabudovat druhý všeobecně známý liturgický text, Apoštolské vyznání víry?

Slova ustanovení VP. Třebáže již stávající Agenda uvádí možnost použití textů Mt 26,26, L 22, 19 nebo 1 K 11, 23-25, v církvi je zaběhnuté použití epistolního textu. Jak my starší pamatujeme, nedávno, ještě před 30 lety se četl i Pavlův dovětek (v. 27) o nehodném užívání. Nová Agenda výslovně jmenuje evangelijní a epistolní ustanovení jako rovnocenná. Může se zdát, že jde o nepodstatnou drobnost, ale myslím, že tomu tak není, podíváme-li se na kontext. V synoptických evangeliích (viz též Mk 14, 22-24) není zmínka o tom, kdo se má/může VP zúčastnit. Pokud čtu evangelia dobře, účastnil se jí i Jidáš. Podle Lukáše Ježíš říká: „Čiňte na mou památku“ - bez jakýchkoliv podmínek (předchozí příprava se zpytováním svědomí a usmiřováním se, konfirmace, křest, ...). Janovo evangelium sice neobsahuje obdobné ustanovení VP, ale dotýká se jí oddílem J 6, 51-58, na které měla sestra farářka začátkem srpna výborné kázání. Tento text, a rovněž Pavlův dovětek, dávají VP závažnější význam a posouvají ji do polohy, v podstatě formující tradiční církevní chápání i praxi.

Kalichy a kalíšky. Problém kalíšků jsme řešili před 10 lety a od té doby se v našem sboru stala samozřejmostí. I mnohé další sbory kalíšky, v té či oné formě, používají. Proto ze zarážející, že autoři nové Agendy tuto věc ani slovem nezmiňují. Je to proto, že ji považují za marginální, technický detail? Na druhé straně zdůrazňují vhodnost přijímání v kruhu a hned na dvou místech připomínají význam „přijímání z jednoho chleba a z jednoho kalicha“. Při projednávání Agendy na staršovstvu jsme se tomuto jejímu aspektu vyhnuli. Nebo je v pomnutí kalíšků záměr autorů Agendy? V každém případě myslím, že v tomto ohledu naši praxi měnit nebudeme.

Účast dětí na VP. Agenda doporučuje, aby se děti z nedělní školy vracely na přímluvné obecenství nebo alespoň k VP, které by se měly zúčastnit s celým sborem a „podle místní praxe přijímat víno a chléb nebo dostávat požeňání“. Cestu k tomu otevřelo vyjádření 4. zasedání 31. synodu z roku 2006, které bylo v úplném znění otištěno v minulém čísle Souterrainu. Po pravdě řečeno, otázkou účasti nekonfirmovaných dětí na VP se naše církev zabývala již kolem roku 1970, kdy se příslušné změny církevního zřízení řešily i na našem staršovstvu – tenkrát bez podpory. Otázka přišla na pořad staršovstva znovu, jednalo se o ní na schůzích od června 2006 do ledna 2007 na základě synodního materiálu. Vyjímám ze závěrů formulovaných v zápisech z lednové a únorové schůze: (i) „u křtění po narození lze přistupovat k VP na základě veřejného přiznání se ke křtu. To se děje při confirmaci nebo po předchozím rozhovoru s kazatelem a po potvrzení staršovstvem“, (ii) „předpokladem je schopnost osobního vyznání účastníka“, a dále (iii) většina přítomných se vyslovila proti tomu, aby v případě dětí se přijímání omezilo pouze na chleba.

Rozhodnutí staršovstva se tedy dílem shodovalo s doporučeními synodu, ze kterého pro připomenutí vypichuji tyto body: (i) „pokřtěné děti se VP účastnit mohou a mají“, (ii) „dětmi, které o to požádají, je možno VP podávat v plné podobě chleba i vína“ ... „mělo by jít o vlastní žádost dítěte, byť třeba podanou prostřednictvím rodičů“, (iii) „o požadované úrovni přijímajících, ať mravní či mentální, tu není řeč“ (rozuměj v Písmu, u Pavla), (iv) „staršovstvu přísluší rozhodovat o tom, kdo se ... může účastnit VP. To se týká i dětí před confirmací.“, (v) „je důležité rozlišit mezi pozváním a připuštěním k účasti na VP“. Tolik obecně.

O účasti dětí v dejvickém sboru. Nebylo příliš šťastné, že o tehdejších rozhodování staršovstva se sbor dozvídal jen velmi stručně ze zkrácených zápisů ze schůzí. Slibovaný článek v Souterrainu, který by závěry rozhovorů shrnul a zpřístupnil všem členům sboru, se nikdy neobjevil. Je i to důvodem toho, že během následujících více než 10 let nikdo ze sboru neprojevil o vysluhování VP dětem zájem? Víme, že aspoň v jednom případě se dítě z našeho sboru jinde VP zúčastňovalo, aniž by o tom rodiče mluvili. Nemyslím, že by to bylo z ostychu, spíš bylo projevem moudrosti nedomáhat se něčeho, co v dejvickém sboru nebylo zvykem.

Dnes je situace jiná a celá církev, i náš sbor je otevřenější novotám. Mnohé kroky k účasti dětí na VP již byly učiněny. Teprve dnes se naplňuje jedno z doporučení synodního materiálu, totiž že děti by „především měly být vysluhování VP přítomny“. Tedy, děti se na VP vrací z NS, dostávají požeňání, některé sdílejí s rodiči chléb. To již je skutečností. Je otázka, zda postoupit dál, v intencích

starého rozhodnutí staršovstva, nebo jej pozměnit/rozšířit? Chceme, že i když rozhodnutí přísluší staršovstvu, aby všichni členové byli o tomto rozhodování informováni a měli možnost sdílet vlastní názory.

Summa summarum. Rozhodování o podobě VP je náročné, týká se celého sborového společenství. I když se ve staršovstvu snažíme proniknout k jádru věci, snadno sklouzáváme k jednodušším problémům technického rázu, a tak se tak trochu točíme v kruhu. (Řešíme věk dětí, které by se mohly účastnit VP, nebo to, zda je ta kapka vína neohrozí a zda uvažovat o šťávě, čisté vodě atd.) V tomto směru by nám pomohla odezva ze sboru. Jak VP ve sboru vnímáme? Myslím, že to bychom si měli ujasnit dříve, než se pustíme do nějakých praktických reforem nebo do rozhodování, co z nové Agendy přijmeme za své (a co ne). A proto: nerozpakujte se zapojit a využijte zejména osobní rozhovory s presbytery, bude to jen dobře.

Jan Mašek

SCHEA

Vítku, gratulujeme k ukončení kurzu a získání osvědčení o způsobilosti ke službě kantora. Jak dlouho váš kurz trval?

Seminář církevní hudby evangelické akademie (SCHEA) je tříleté studium, které se otevírá jednou za tři roky. Začalo to v dubnu 2016 přijímacími zkouškami v oborech zpěv, hra na klavír/varhany a hudební teorie. Samotná výuka začala v září 2016 a každý rok se v červnu zakončoval zkouškami. Během kurzu jsem jednou měsíčně dojížděl na jeden den do Olomouce, kde byla výuka sbormistrovství s bratrem Ladislavem Moravetzem – vedoucím semináře a celocírkevním kantorem ČCE - a Michalem Vajdou – sbormistrem Českého akademického sboru. Dále jsme měli výuku varhan a ve druhém ročníku i výuku zpěvu s lokálními lektory. Dvakrát do roka jsme se pak zúčastnili sbormistrovského kurzu v Bystřici pod Hostýnem, které byly zakončené koncertem pro veřejnost.

Z čeho všeho se zkoušky dělaly?

V prvním ročníku jsme se měli na varhany naučit deset písní z Chorálního a tři skladby z různých období. Kromě toho jsme měli zazpívat tři písně. Ve druhém ročníku jsme měli hrát asi dvanáct písní s Chorálním, ale naučit se je i v jiných předepsaných úpravách, abychom mohli každou sloku hrát jinak. Dále jsme se museli naučit deset jednodušších skladeb zahrát z partitury, zazpívat všechny hlasy a umět je zadirigovat. Ve třetím ročníku jsme hráli další tři skladby z různých období a sedm složitějších skladeb připravených na

dirigování. Nakonec jsme měli čtvrt hodinový pohovor s bratrem synodním seniorem. (Více informací o kurzu, ale i o významu hudby v naší církvi mohou zájemci získat z publikace **Církev zpívající** od Ladislava Moravetze, která vyšla v Kalichu v roce 2018.)

Kolik vás jej absolvovalo a jaká jste byla parta? Máte nějaké společné silné zážitky?

Přijímacími zkouškami nás prošlo 14. Po třech měsících to jedna studentka vzdala a tím se náš počet snížil na 13. Tolik nás i absolvovalo, i když ne v původní sestavě. Ještě jedna studentka odešla na mateřskou dovolenou a jiná se po třech letech vrátila, aby kurz dostudovala.

Parta jsme byla, myslím, dobrá. Vzhledem k náročnosti studia jsme se snažili si vzájemně pomáhat. Navštěvovali jsme se doma a společně jsme vymýšleli, jak dirigovat různé pasáže. Někdo spravoval naši databázi not. Já jsem dělal počítačovou sazbu ručně psaných not, aby byly čitelné a někdo zase nosil na olomoucké soboty občerstvení. Zážitky bych vybral asi tři. První sobota, kde jsme měli hned nacvičit během dvou hodin dvě čtyřhlasé skladby, abychom je zazpívali na odpolední pobožnosti, a zpěv na bohoslužbách v Olomouci, kde jsme si pod vedením Lothara Mohna mohli vyzkoušet i dvě písničky na chórové zvony. A samozřejmě závěrečné slavnostní bohoslužby ve sboru ČCE Brno I, kde jsme kurz zakončili. (Část těchto bohoslužeb lze vyhledat na youtube.com při zadání hesla *Slavnostní zakončení vzdělávání SCHEA ročník 2016 - 2019*)

Na co budeš nejraději vzpomínat?

Na olomoucké soboty s dobrými svačinami, milými lidmi z celé republiky a zajímavou hudbou.

Co z církevní hudby tě nejvíc bere za srdce (období, autor, jednotlivá skladba)?

Asi záleží, jakou mám zrovna náladu. Obecně mám rád romantismus a baroko a dále anglikánskou církevní hudbu. Také se mi líbí moderní církevní hudba například od Petra Ebena nebo Malcolma Archera.

Můžete nějak pod vedením církve svá studia dále rozvíjet, nebo je to vrchol v našem systému výchovy nových kantorů?

V církvi se pořádají kratší kurzy – varhanní v létě a sbormistrovský na podzim a koncem zimy. Na těchto kurzech můžeme své vzdělání rozšiřovat a jsou otevřeny pro kohokoliv. Pak se ještě konají setkání absolventů SCHEA, která

pomáhají nezapomínat to, co jsme se naučili.

Jaké ty máš plány, jak bys rád církvi sloužil?

Určitě hudbou. Jiná oblast mne teď příliš nenapadá.

A jak ve sboru, který tě na tvých studiích podporoval. Víš, že v našem „muzikálním“ sboru je ve tvém oboru velká konkurence, najdeš si nějakou svoji parketu? Najdi si ji, přeji to!

Nejprve bych chtěl našemu sboru poděkovat za finanční podporu (platba ročního poplatku) a možnost cvičit ve sboru na varhany. Rád bych se zaměřil více právě na varhanní doprovody. V našem sboru opravdu je velká konkurence, jinde ale tolik dobrých varhaníků nemají, tak se snažím nabídnout se k doprovodu, když jdu někam na návštěvu. Hraní tam je jednodušší, protože nejsou lidé zvyklí na tak vysokou úroveň, jako je v Dejvicích. A myslím, že jsou tolerantnější vůči tomu, když sáhnu vedle. Nyní se snažím trénovat nějaké často zpívané písně. Bohužel neumím nacvičit píseň rychle, tak musím trénovat do zásoby a repertoár si udržovat.

Těšíš se na nový církevní zpěvník?

Celkem se na něj těším. Bude tam hodně nových písní a nových stylů.

Která píseň ze Svítá, EZ a Dodatku je ti nejmilejší? Jsem zvědav, zdali jednu máš, anebo to bude plejáda?

To je těžké říct. Líbí se mi řada písní, ale jde tam hodně o to, jestli jsou správně nebo zajímavě interpretované. Jedna píseň se dá zahrát mnoha způsoby. Některé jsou zajímavější a některé méně. Žalmy mám třeba rád ve svižnějším tempu a rytmicky hrané. Líbí se mi také píseň *Hrad přepevný* ve verzi A, kterou nezpíváme. Je taková rytmičtější.

ptal se Pavel Ruml, odpovídal Vít Henych

Dejvičtí na sborové dovolené

Ve dnech 29. 6. až 6. 7. proběhla už čtrnáctá sborová dovolená ČCE v Dejvicích a již potřetí v řadě se konala v Tyrolských Alpách v okolí Wörglu na krásném statku obklopeném horami.

Předně děkujeme faráře Magdaléně Trgalové, farářovi Pavlu Rumlovi a jejich rodinám za obětavost a trpělivost při náročné organizaci a všem členům za týmového ducha. Akce se zúčastnilo celkem 48 lidí, z toho neuvěřitelná třetina dětí plus jedno všemi chované miminko.

Zde je pro potěšení čtenářů pár střípků z mnoha nesčetných dojmů:

Všechny skupinově připravované večere byly skvělé, například nedělní se podobala spíše vepřovým hodům: dva druhy masa, bílé i červené zelí, maso jako dort... Předcházela legrační odrhovačka, kterou jsme si společně radostně zazpívali. Po menší přestávce následovala bohoslužba s večeří Páně a osobními přímluvami účastníků pobytu. Nesla se ve znamení pokory, svornosti a dobré vůle mezi více či méně známými lidmi na společné akci - díky Ti Pane Náš. Neboť myšlení vede k činům...

V pondělí jsme vyrazili do vyšších poloh jednou z bezplatných lanovek (lanovky, aquapark a autobusy byly v ceně našeho pobytu). Už v její kabině se nám otevřel úchvatný pohled na široké údolí lemované horskými velikány. Vrcholky majestátních hor a dechberoucí výhledy nebraly konce ani při příjemně procházce po hřebeni a někteří z nás včetně dětí dokonce za poledního žáru jeden z vrcholů hravě zdolali. Děti si také pohrály v dřevěné vesničce, házely podkovou a šplhaly po stromech tak obratně, že by jim i kočkodani mohli závidět. Pondělní večerní zamyšlení zahrnovalo hereckou etudu a bylo na motivy věčného napětí mezi Marií a Martou. Vybidlo nás k omezení každodenního starání ve prospěch ostatních lidí v souladu s Duchem Svatým.

V úterý jsme navštívili rozsáhlý skanzen lidových staveb tyrolského venkova. Tam jsme mohli my i naše ratolesti sledovat postupný vývoj architektury a představit si alespoň částečně kruté životní podmínky lidí v dobách nevolnictví a negramotnosti, skokový nárůst vzdělanosti za vlády Marie Terezie a výrazný pokrok, který započal s příchodem prostornějších domů současného typu.

Ve středu jsme vyjeli dvoustupňovou lanovkou do výšky 1850 m. n. m., odkud se domy jevily jako krabičky od sirek, silnice jako nitky a auta jako mravenečci. Kochali jsme se stráněmi porostlými růžovou záplavou azalek a další vzácnou alpskou květenou. - Řečeno slovy básníka: „Ó, jak mocný je Bůh, když stvořil tak krásnou zemi“.

Po výletech jsme si užívali výjimečně rozmanitého a příjemného vybavení aquaparku ve Wörglu - venkovního přiměřeně vyhřátého bazénu s výhledem na hory, vířivek, lehátek ve stínu, vnitřního bazénu s mohutným „mořským příbojem“, restaurace, bazénu se slanou vodou a saunou v budhistickém stylu s báječnou relaxační místností obklopenou zelení a jezírkem.

Rovněž proběhl turnaj ve stolním tenise a hrál se stolní fotbal..... Podobným způsobem byl vyplněn i zbývající čas našeho pobytu.

A tak jsme se měli letos v Alpách...

Lenka Strouhalová

Libiř

Začátkem října se chystáme na sborový výlet do Libiře, kde v průběhu loňského a letošního roku uskutečnili gruntovní opravu modlitebny, která je jednou z nejcennějších tolerančních památek v Čechách. Tak několik slov o tamějším sboru a Libiši vůbec.

Libiř leží na levém břehu Labe v sousedství Neratovic. Podle pověstí jde o jedno z nejstarších obcí v Čechách, údajně letní sídlo kněžny Libuše. Před třicetiletou válkou se celé okolí hlásilo k utrakvismu. To může být jedním z důvodů, spolu s inspirací z Prahy, proč se po vydání Tolerančního patentu zdejší evangelíci začali hlásit k augšpurskému (luteránskému) vyznání a ne jako členové budoucích sborů na pravé straně Labe s větší bratrskou tradicí (viz Mladá Boleslav) k vyznání reformovanému.

První přihlášky se začaly scházet už 9. února 1782. Obřístevská vrchnost, hrabě Věžník, byl zprvu vzniku sboru příznivě nakloněn, dokonce slíbil, že se postará o duchovního. Jenže vše nakonec dopadlo jinak. Na Josefa Plocka z Byškovic, vůdčí osobnost sboru, se obrátil podhajský mlynář Jan Stárek, který měl ze svého pobytu v Sasku zkušenost s tamní církevní praxí, a vysvětlil nejprve Plockovi a pak i shromáždění, jak vypadá luteránská liturgie. Následně se celý sbor rozhodl přehlásit k helvetské konfesi. Je zajímavé, že Stárek, který se o tuto změnu zasa-dil, posléze konvertoval zpět ke katolické církvi.

Příklon k reformované orientaci rozlítil hraběte Věžníka, který se od té chvíle stal nepřítelem sboru a činil místním evangelíkům všemožná příkoří. Odmítal přijímat přihlášky dalších členů sboru a všemožně se snažil zabránit vzniku sboru v Libiši. Když 29. května 1783 do Libiře přijel maďarský kandidát kazatelského úřadu, Ján Végh, vykázal jej z Libiře nejprve do Byškovic a pak do Korycan a zasadil se o to, aby kouřimský krajský úřad Véghovi zakázal kázat, vysluhovat svátosti a konat služebnosti. S podobně zarputilým odporem ze strany mělnické vrchnosti se setkali evangelíci sousedního sboru v Mělnickém Vtelně. Když byl den po svém příjezdu ze Vtelna vykázán tamější pastor Samuel Oros, uchýlil se i s rodinou na noc a několik dní k Véghovi, což se stalo záminkou k dalším perzekucím. Nicméně oba kazatelé vytrvali. Měli také štěstí na představitele obou sborů, kteří za nimi stáli, Plocka v Libiši a Jana Vaňka ve Vtelně. Po řadě neúspěšných jednání s vrchnostmi, příslušnými krajskými úřady i guberniu se nakonec Véghovi a Orosovi podařilo dosáhnout osobního slyšení u císaře Josefa II, který jim dal za pravdu a rozhodl o ustavení sborů v místech, které si zvolili sami evangelíci, tedy v Libiši a ve Vtelně. V Libiši se tak začalo se stavbou modlitebny 27. dubna 1789 a 30. listopadu 1792 byla dostavěna. (Vtelno bylo šťastnější, přes

všechny ústrky tam probíhala příprava na stavbu modlitebny hned od začátku, a tak byla otevřena už v roce 1787. K povzbuzení vtelenských také jistě přispěla osobní návštěva Josefa II ve Vtelně.)

Ján Végh byl mimořádnou osobností. Osobně dohlížel na výstavbu a výzdobu modlitebny. Od něj pocházejí biblické citáty na stěnách a zábradlí krucht, nejen v češtině, ale i maďarsky nebo hebrejsky. Mimo různé další spisy založil Pamětní knihu libišského sboru, na jejímž titulním listu se prvně - jako erb církve libišské - objevil symbol knihy a kalicha, záhy převzatý vtelenským a pak i dalšími sbory a dodnes používaným symbolem naší církve.

Végh byl také patronem pražských reformovaných evangelíků, se kterými byl v pravidelné korespondenci od roku 1803, kdy se neúspěšně pokusili o vytvoření samostatného, druhého pražského sboru vedle sboru v Truhlářské ulici. V letech 1808 – 1816 dokonce došlo k přivtělení pražských reformovaných evangelíků jakožto filiálního sboru k Libiši. Ostatně, i později, po vzniku klimentského sboru v r. 1846, byl tento zprvu administrován z Libiše.

Ján Végh byl v roce 1811 povolán za kazatele do Nebužel, kde působil do své smrti v roce 1830. Do Libiše se však nakonec vrátil: vzhledem k neuspokojivému stavu nebuželského hřbitova byly hroby Véghovy rodiny i dalších maďarských kazatelů začátkem 21. století přeneseny z Nebužel do Libiše. Jsou poblíž vchodu do kostela.

Po Janu Véghovi se v Libiši vystřídal 13 kazatelů včetně dnešního Miroslava Pfana. Přímo po Vághovi to byli další dva Maďaři, Štěpán Basca a Štěpán Beréty, pak Véghův syn Josef. Mezi dalšími nacházíme tři faráře z rodu Fleischerů. Zvláštní zmínku si zaslouží dva faráři již sloučené ČCE. Břetislav Hladký zde sloužil celých 41 let a po něm v letech 1966-1974 Jakub Trojan, známý mj. tím, že pohřbíval Jana Palacha. Jan Palach ze Všetat byl členem libišského sboru, jeho památka je zde stále živá a připomíná jej i označení jeho místa v modlitebně.

Toleranční modlitebna vydržela beze změny až do roku 1904, kdy proběhla její první generální oprava a byly opatřeny nové varhany a kamna. Přesto, již koncem 19. století se vážně uvažovalo o jejím nahrazení reprezentativním chrámem (viz Krabčice), jehož plány se dochovaly ve sborovém archivu. Naštěstí z těchto záměrů nakonec sešlo. V areálu modlitebny stávala také stará škola a fara z toleranční doby, ty jsou dnes zbořené, nová fara (přes ulici) je z r. 1888.

Vedle toleranční modlitebny má Libiš i další unikátní památku. Je jí katolický kostel sv. Jakuba většího. Stavba pochází z poloviny 12. století, prý stojí na místě původního pohanského chrámu, a je dílem v románském, dílem v raně gotickém slohu. Z druhé poloviny 14. století pocházejí fresky a malby na dřevěném stropě. Na špičce věže je umístěn plechový kohout, snad svědectví toho, že kostel byl nějakou dobu užíván k husitským a později bratrským bohoslužbám.

V okolí Libiše se nachází i další památky. Jednou z nich je Štěpánská most, postavený r. 1912 na místě prastarého přivozu. Má unikátní konstrukci a od roku 1958 je chráněnou technickou památkou. Při povodni v roce 2002 byla sice mostovka nad vodou, ale příjezdové silnice byly zalité a také obec Libiš byla značně poničena. Na předmostí stojí od 15. století zájezdní hostinec, ve kterém plánujeme oběd.

Další pamětihodnost je v sousedním Obříství (asi 1 km po proudu od mostu). Tam sice není nic k vidění, ale r. 1840 zde byl spuštěn na vodu první český parník „Bohemia“. Ten pak v letech 1841-1849 zajišťoval pravidelnou osobní dopravu mezi Drážďany a Obřístvím, odtud se do Prahy pokračovalo dostavníky. Později, po zřízení železnice, plavba postupně ustala. Sasko-česká paroplavební společnost provozovala také nákladní dopravu po Labi, a to až z Hamburku, ale jen do mělnického přístavu. Po celé délce Labe byl na dno řeky položen řetěz, který byl pomocí dvou hřidelů protahován lodí, tím byla zajištěna stabilní plavba nezávisle na proudu. Řetězová parolod' obvykle utáhla 6 až 10 vlečných lodí.

Pokud jde o Obříství, připomeňme si, že zde nějakou dobu žili Svatopluk Čech a Bedřich Smetana.

Doufáme, že se sborový výlet vydaří.

Jan Mašek

Seriál o hospodaření sboru – část třetí – energie

Třetí část informací o hospodaření sboru od Tomáše Černohorského. Za připravenými díly mohou následovat další – inspirované vašimi dotazy – s případným Tomášovým vysvětlením případných nejasných otázek.

Dobré a zároveň trochu bolavé téma. Tady jsme všichni „doma“. Máme svého dodavatele elektřiny, plynu, toho nejlepšího. Rozumíme tomu, umíme poradit. Opravdu?

Sborové prostory a byt používají „firemní“, nikoliv soukromé tarify. Pro dodavatele jsme prostě firma, která má své IČO. Farářský byt neslouží jen pro bydlení faráře, je to zároveň pracovna. „Normální“ člověk odejde do práce a topení si nastaví na 20 °C. V práci mu topí zaměstnavatel. Až přijde domů, přitopí si. Zde to nejde.

Dům a prostory v něm jsou orientovány na sever a západ. Osvit sluncem minimální, či žádný. Do prostoru „kostela a fary“ vedou čtvery dveře. Opravdu – dvoje z chodby, jedny z místnosti J. A. Komenského do ulice a jedny z kuchyně do prostoru „dvora“. Další ztráty. Prostory jsou v suterénu, chladný vzduch do nich proudí při každém otevření (otevírají se samozřejmě jen ty dveře z chodby). Topíme a přitom temperujeme byty nad sborem. Farní byt je ve druhém patře, orientován severozápadně. Ani zde není situace nijak dobrá. Vlastník domu před

lety provedl utěsnění oken. Výsledek není příliš uspokojivý. Mám dobrého přítele, se kterým jsem kdysi dálkově studoval. On je světově uznávaným odborníkem na tepelné ztráty a termovizní měření. Až spolu někdy půjdeme na čtvrtletní pivo, naplánuji ho do Dejvic a poprosím Jirku, aby vzal s sebou nějakou malou termovizní kameru. Podívali bychom se, jak moc náš objekt vyzařuje teplo do okolí.

Fakta – tedy náklady na energii. Dosavadní dodavatel elektřiny je PRE. Vcelku slušné ceny, korektní zacházení se zákazníkem. Dodavatelem plynu je firma Global Energy. Zde už je to horší. Tato firma postupně „požírá“ menší dodavatele. Chlubí se, že už mají přes milion zákazníků. Zlikvidovala také našeho původního dodavatele, takže jsme nechtěně přešli k ní. Nedělá pravidelné odečty spotřeby, často pouze odhady, stanovuje nesmyslně vysoké zálohy a pak je v příštím roce vrací. Na naše reklamace odpovídají ochotní konzultanti, slibují nápravu. Z pěti reklamací nebyla realizována ani jedna. Smlouvu s nimi máme do konce února 2020, nejpozději v září 2019 musíme dát výpověď.

Z dlouhodobého vývoje nákladů našeho sboru na energie a z vývoje firemních tarifů jsem dal do plánu roku 2019 číslo 130 tis. Kč. S rezervou. Pro náš seriál použiji částku nižší – 120 tis. Kč.

Pro potreby sboru tedy zůstává částka **552 tis.Kč.**

Laskavý profesor Jaroslav Vodrážka

V dubnu letošního roku zemřel varhaník, hudební skladatel a skvělý varhanní improvizátor, pan profesor Jaroslav Vodrážka.

Narodil se na Slovensku v roce 1930 a od roku 1938 žil v Praze. Matka byla výborná klavíristka a otec akademický malíř. Vystudoval pražskou konzervatoř a Akademii múzických umění v Praze, na nichž posléze jako pedagog působil. Za své vynikající interpretační umění získal mnoho významných ocenění. Usměvavý prof. Vodrážka byl hluboce věřící křesťan, a svým laskavým a citlivým přístupem k lidem i přírodě byl značně milován nejen svými žáky i kolegy. Takřka do poslední chvíle jeho života byl zván k hudební produkci. Od malička byla jeho velkým koníčkem železnice a zejména zvuk všech možných zvonů a zvonků. Byl smutný, když na železnici vymizely zvukové signály. Ve své vzpomínce napsal, že znal mnohé výpravčí a hradláře v Praze, kteří ho nechávali točit klikou. Když v jedné významné varhanní soutěži obdržel 1. cenu, pořadatelé se ho ptali, čím by mu udělali radost, řekl jim, že by si rád poslechl zvuk automatické telefonní ústředny. Dalším jeho velkým koníčkem byl zájem o broučky, zejména cvrčky. Rozeznal v přírodě všechny druhy hmyzu, který cvrká. Podle zvuku poznal příslušného broučka.

Náš syn, David, byl na pražské konzervatoři jedním z jeho početných a vděčných žáků varhanní třídy. Jednou jsem měl příležitost být se svým synem na hodině výuky. Pan profesor mě vyzval, abych mu zadal nějaký krátký hudební motiv, který poté skvěle zpracoval a zahrál jej ve všech možných hudebních stylech.

Jaroslav Vodrážka zharmonizoval pro náš Chorálník, podle něhož varhaníci doprovázejí písně při bohoslužbách, doprovod k 12 písním, včetně známého bratrského chorálu z roku 1531 „Radujme se vždy společně“. A to byl také důvod, proč jsem si dovolil připomenout tohoto vzácného křesťana, skromného profesora Vodrážku.

Pavel Prosek

Za dobrodružstvím do Banátu

Vrátila jsem se v červenci z Banátu. Je to oblast v jihozápadním Rumunsku, kde ve dvacátých letech 19. století založili osadníci z Čech několik vesnic. Jsou to dodnes české vesničky. Ujedete od nás téměř 1000 km a zase slyšíte češtinu. Je to neskutečný pocit. Pocit domoviny. A přesto je to jiné.

Musíte poznat a pochopit celou historii. Jejich předkové byli kolem r. 1823 nalákáni do Rumunska příslibem lepších životních podmínek. Cestovali na povozech 2 měsíce, aby se ocitli v divokém kraji bez přístřeší a jakéhokoli zázemí. Někteří se chtěli vrátit, ale cesta zpět již nebyla možná. Nejen kvůli drsné krajině, ale úřady by jim to již nepovolily. Zůstali tedy. Měli zde těžít dřevo. Byli vybíráni podle oblastí v Čechách, kde se dřevo také těžilo, aby byla záruka jejich dovedností.

První vesnice byly pojmenovány podle dcer podnikatele Magyarlyho, který české rodiny svými sliby do Banátu vylákal. Nazval je Svatá Alžběta a Svatá Helena. Ta první kvůli nedostatku vody již zanikla. Podnikatel se dřevem ale záhy zmizel a o osadníky se dále nestaral. Později byli začleněni do vojenských útvarů na střežení hranic a další kolonisté z Čech už přicházeli na povolání místních vojenských úřadů. Vznikly další vesnice, mezi nimi největší vesnice Gernik.

Nedovedeme si asi vůbec představit, jak tito lidé dokázali v divokém kraji přežít. V okolních lesích můžete dodnes narazit na medvěda, vlka či šakala. Co teprve před 200 lety! Ze začátku žili v zemljankách. Vše si museli sami vyrobit, vypěstovat. Bylo nutno nejdříve vykácet lesy, postavit domy, zorat pole. Celými generacemi se jako temná nit předává strach z chudoby, ze smrti, z nedostatku léků. Ještě na žádném hřbitově jsem nečetla tolik nápisů, které jsou toho dokladem. „Nebilo leku bi mohl jit tak musel ze světa it“. Stejně tak jsou nápisy dokladem jejich víry v Boha. „Hospodin je můj pastýř“ nebo „Pracoval vždy do unavi klidu sobje nedopřál a toužil bi k Bohu se dostal“. A také: „Svou cestu svěř a doufej

v Hospodina i Pána Ježíše“ spolu s „Buch je ma spasa“ a s „Blaze každému s kým jest Buch, ten nemusí se báti“. I s pravopisnými chybami nápisy člověka dojmou, jsou hluboce lidské. Staré fotografie na náhrobcích jsou většinou po dvojicích. Ona v šátku s tradiční povinnou „špičkou“ (zažehleným růžkem uprostřed šátku), on jako štramák vedle ní.

Bydleli jsme v rodinách v Gerniku a ve Svaté Heleně. Přineslo nám to mnoho opravdových zážitků. Především ale setkání s potomky těch, co dokázali žít a přežít v drsných podmínkách Rumunska daleko od domova, ale přesto zůstali v srdcích Čechy. Součástí většiny stavení jsou ještě i dnes chlívky s prasátky, chlív s kravičkou, kurník pro slepice. Koně už má ale málokdo. Ráno vyhánějí kravky na louky, večer je přivádí zpět. Několik rodin se o tuto službu dělí. Je to praktické. Lidé tu jsou zvyklí si vzájemně pomáhat. Často to byla a stále je otázka přežití. Součástí koloritu jsou dřevěné povozy plné sena, trávy či jiných plodin jedoucích k večeru z pole domů. Zkrátka obraz vesnice z Čech před desítkami let, někde ještě nedávno k vidění. Každý z nás zavzpomínal na dětství. No řekněte, komu z Vás se poštěstí vidět kovat koně? My, co jsme bydlely u kováře, jsme to štěstí měly.

V Gerniku jsme prošli Český dům, něco jako místní muzeum. Zemědělské náčiní, pomůcky ručně vyráběné, aby ulehčily práci na poli i při zpracování plodin, ale i pro práci v kuchyni, ve stavení, jsou dodnes dokladem umu místních pracovitých lidí.

Také jsme navštívili oblast mlýnků na mletí mouky. Každý takový mlýnek připomíná dřevěnou chaloupku z pohádky. Bylo jich na místních potocích hned několik za sebou. Nacházejí se ve vesnici, ale také daleko nad vesnicí u potoků a říček. Zrna přivezli na povoze taženém koňmi. Po zvednutí stavidla a spuštění vody do náhonu se roztočí turbína. Ta zas převody točí mlýnským kamenem a zrna se poté semele na mouku. Zažili jsme to na vlastní oči, někteří místní si dodnes mouku takto melou.

Na Čechy v Banátu se za komunistů zapomnělo. Prakticky nikdo se o ně nezajímal, až teprve po r. 1989 se situace změnila. Dnes jsou vesnice Čechy hojně navštěvované a podporované. Problémem pro místní je, že jejich potomci odcházejí za lepším do Čech. Babičky v další navštívené vesnici Bígr tak trochu svou polohou odřízly od civilizace dodnes vzpomínají na staré časy. Na otázku, jak jim bylo za původního režimu Ceausesca, odpovídají: „No víte, lépe. Děti nám nikam neodcházely. Byly zavřené hranice“. Nemůžete se za to na ně zlobit. Vesnice vymírají, jsou v nich převážně staří lidé. Chalupy jsou prázdné, mnohde prodané Rumunům či někomu z Čech na výletní chalupu. Staří necítí podporu a je jim smutno. Zažili vesnici o 1000 lidech, z toho 200 dětí, a dnes jich je tak kolem 150, dětí třeba jen 10.

Přesto je někde cítit naději. Mladí se z Čech vrátili a usadili se znovu v rodné vesnici. Paní čeká třetí děcko a přesto, že ona pochází z Čech, chce žít v Gerniku. Dostavují dům.

Zajímavosti potkáváte na každém kroku. Ve vesnici se točí pivo, není problém zaplatit v korunách. Stejně tak v rodinách, když kupujete domácí sýr, med, šípkovou marmeládu, domácí klobásy či slivovici. K snídani máte domácí máslo, k mání je domácí smetana, domácí chleba. To už v naší civilizaci prakticky neznáme.

Jed'te do Banátu, zažijete své dětství nebo dětství vašich rodičů či prarodičů. Pocítíte spřízněnost s lidmi, kteří mluví stejnou řečí a hlásí se k Čechům. S lidmi, kteří jsou pracovití, srdeční, přátelští. Je radostné je pochopit a podpořit.

Foto manželů z Gerniku, u kterých bydlela, a článek napsala Jiřina Muzikářová

Oznámení

Koncert pěveckého sboru Naši pěvci: neděle 29. 9. od 17.00 hod. pod vedením Filipa H. Härtela a Klimentského komorního instrumentálního souboru (umělecká vedoucí Jiřina Dvořáková - Marešová), na programu: barokní, romantická a současná hudba (Giorgio Allegri, Gustav Holst, Jiřina Dvořáková - Marešová a další), kostel sv. Rodiny, vstupné dobrovolné

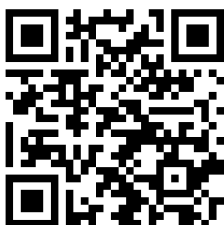
Ticho v životě křesťana. Srdečně zveme na setkání s Denisou Červenkovou, řeholní sestrou z karmelitského řádu a vysokoškolskou pedagožkou z Katolické teologické fakulty. Na programu bude beseda na výše uvedené téma spojená s diskusí a praktickými „návod“y, jak vytvořit prostor pro skutečné ticho v každodenním životě. **24. 9. v 18,30**

Kalendář na září 2019

Bohoslužby ve sboru - neděle 9:30	1. 9. s VP 8. 9. 15. 9. 22. 9. 29. 9.	P. Ruml - rodinná s dětmi P. Ruml (M. Trgalová Chotiněves) M. Trgalová (P. Ruml Dobříš, Hořovice) M. Prudký P. Ruml
Katechumeni	3. 9. v 18:30	
Děti	čtvrtek od října dle rozvrhů maminky s dětmi 5. 9. v 9:30 náboženství v Suchdole: pátek 13:30 od konce září	
Konfirmandi	14:15 hod. každý pátek od 13. 9.	
Nedělníci	neděle 15. 9. po bohoslužbách	
X-cátníci	úterý 10. 10. od 19:00	
Naši pěvci	středa 18:30, neděle 29. 9. od 17.00 koncert v kostele sv. Rodiny	
Křesťan. služba	1. 9. po bohoslužbách	
Biblická hodina	od října každé úterý	
Křeslo pro hosta	26. 9. 19:00 Jan Kraus	
Staršovstvo	5. 9. v 19:00	
Zpívání	diakonie Stodůlky - každý pátek v 9:15	

Uzávěrka příštího čísla Souterrainu je 22. 9. 2019.

Říjnové číslo vyjde 29. 9. 2019

SOUTERRAIN - sborový zpravodaj. Založen v Dejvicích v dubnu 1992.
Vychází pravidelně poslední neděli předcházejícího měsíce.

Adresa redakce:

Mgr. E. Henychová, Radčína 12, 161 00 Praha 6 - Liboc
tel.: 222 360 437, henychova@atlas.cz

Adresa sboru:

Farní sbor ČCE v Praze - Dejvicích, Dr. Z. Wintra 15, 160 00 Praha 6
tel.: 739 373 924 (Pavel Ruml), tel.: 777 213 718 (Magdaléna Trgalová)
tel.: 739 246 347 (Marta Študentová)

http://dejvice.evangelnet.cz, dejvice@evangelnet.cz, č. ú. **2400319773/2010**
var. symbol: salár =101, Jeronýmova jednota =102, personální fond=103